

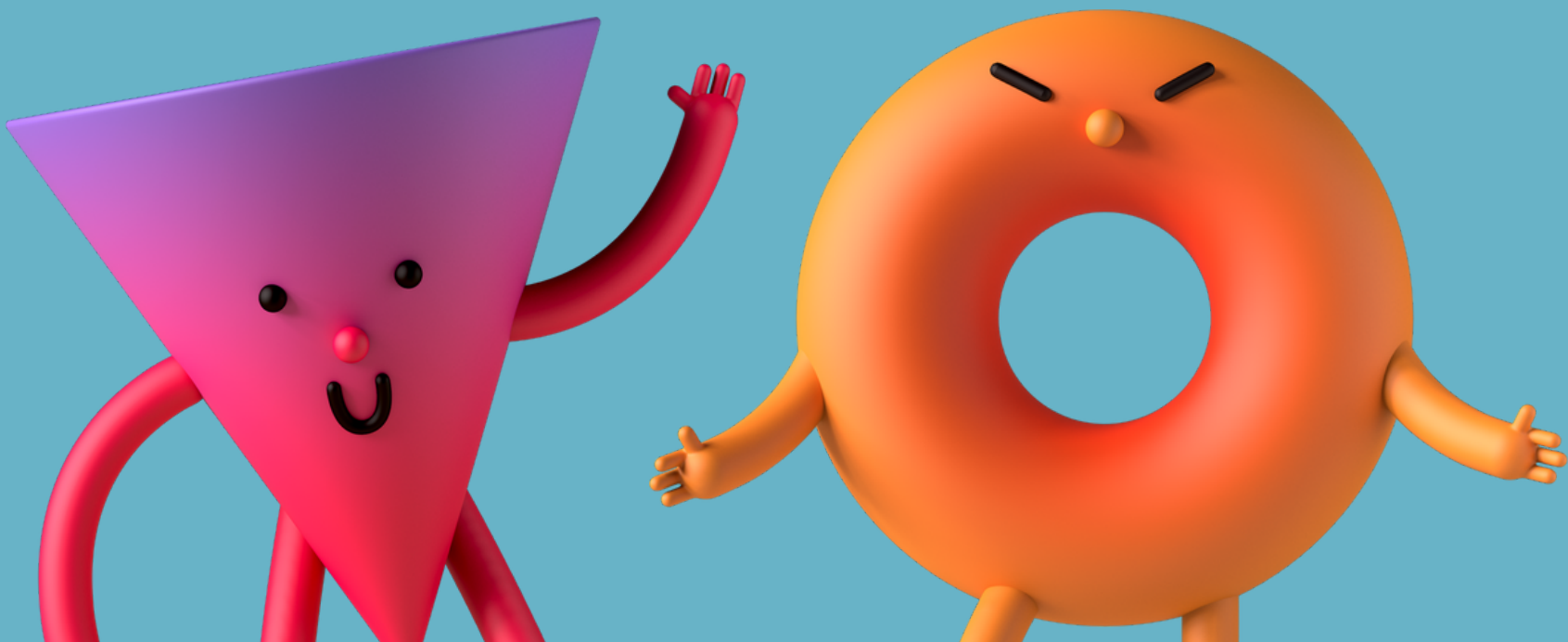

שיריקוד זכויות הילד.ה

תוכנית הפעלה בריקוד ותנועה
המזמנת שיח
בנושא זכויות הילד.ה
בגילאי הגן והכיתות הצעירות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד.ה
אגף א' לחינוך קדם יסודי

תוכן העניינים

משחק התאמה אינטראקטיבי
זכותי - אחריותי

4-5.

מבוא ורציונאל

8-9.

זכותי - אחריותי

10-13.

אני נשאר אני
זהות וביטוי עצמי

14-17.

מה עושים העצים
זכותי ואחריותי בחינוך

18-21

משפחה ענקית
זכותי ואחריותי - משפחה

22-25.

שיר התפריט
זכותי ואחריותי - תזונה בריאה

26-29.

כאן ביתי
זכותי ואחריותי בנושא בית

30-33.

שווים
זכותי ואחריותי שיוויון הזדמנויות

34-37.

אני נקי
זכותי ואחריותי - הגיינה ובריאות

38-41

החופש הגדול
זכותי ואחריותי - חופשה ופנאי

לצפייה במצגת

צוותים חינוכים יקרים

תוכנית יחודית זו מזמנת שיח סביב זכויות ילדים באמצעות שירים וריקודים בתוכנית 8 "שיריקודים" הנוגעים בנושאים שונים בתחום זכויות הילדים מחד גיסא ולהיבטים של תנועה מאידך גיסא.

את הנושאים השונים מומלץ לחשוף אחת לחודש ללמד "שיריקוד", ולשוחח על הנושאים שהוא מעורר.

לכל נושא בתוכנית ארבעה מרכיבים:

1. מבוא שבו תיאור הערכים המרכזיים שבהם עוסק השיר וזכויות הילדים כפי שהן באות בו לידי ביטוי.
2. כרזת 'זכותי ואחריותי' - כל כרזה מציגה ארבעה זוגות של זכויות ומולן דוגמאות לסוגי אחריות הנגזרים מהן. ניתן לעבוד על כל זוג מדי שבוע, משמע, הפעילות בכל כרזה מותאמת לחודש ימים.
3. שיריקוד הכולל שיר מוקלט וריקוד מתאים.
4. הצעות לצוותים החינוכיים הכוללות:

א. 'בואו נדבר על זה' - הצעות לעיבוד השיח סביב נושאים ערכיים העוסקים בזכויות ילדים מתוך השירים שיש בהם פוטנציאל לעניין את הילדים.

ב. 'כדאי לדעת' - נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים בשיח עם הילדים.

ג. 'חינוך לתנועה' - היבטים של החינוך הגופני והתנועה בגיל הרך והדגשים שמושמים בו.

ד. כרזות שאותן ניתן להדפיס ולתלות בכיתה/גן (או לחלק לילדים ולהורים) בהתאם לנושא הנלמד באותו חודש, המצורפות בקישור או בברקוד.

קובץ זה מלווה את התוכנית וכולל גם הפנייה למשחקים אינטראקטיביים (בתבניות שניתן לשנות לפי בחירה) בנושא זכותי ואחריותי מותאם לילדים וקישור לשיריקוד

לאחר ההורדה למחשב האישי, ניתן להדפיס את כל הקובץ או את העמוד המבוקש באמצעות הגדרות המדפסת

לי ולכל הילדים כמו לכל בני האדם
יש גם זכויות ויש גם אחריות.

זכותי להיות מוגן ואהוב.
זכותי להיות מגן ואהובה.

אחריותי לכבד את הזכויות
של ילדים ושל מבגרים אחרים.

זכותי לשמר על השם
שנתנו לי הורי,
על מנהגי משפחתי,
על התרבות שלי
ול להיות גאה בלאם שלי.

אחריותי להביע את
דעתי מבלי
לפגוע באחרים.

זכותי ללמוד בגן הילדים.

אחריותי ללמוד ולכבד את
כללי ההתנהגות של גן הילדים.

אחריותי להיות
חבר טוב
וסובלני לאחרים.

זכותי שמבגרים ישמעו
את דעתי
ויקחו אותן בחשבון
לפני שהם מקבלים
החלטה בנוגע אלי.

"לחנך אדם להיות אוהב אדם" (מתוך: מטרות החינוך)

המפגש החינוכי עם ילדים צעירים מתאפיין בשניות עמוקה באופן בו אנו מתייחסים אליהם. מחד גיסא, אנו מתייחסים לילדה או לילד הצעירים כאל בני אדם בעלי יכולת ללמוד, לשאול, להסיק מסקנות ולקבל החלטות באופן עצמאי. מאידך גיסא, אנו מודעים לכך שילדים צעירים נמצאים בתהליך של התפתחות ונדרשים איזונים בשיח ובמערכות היחסים איתם שיסייעו להם להתמודד עם תהליכי ההתפתחות והלמידה. האמנה הבינלאומית לזכויות הילד שהתקבלה ב- 20 בנובמבר 1989 ואושרה במדינת ישראל בשנת 1991, מתייחסת למורכבות זו באמצעות עקרון הכשרים המתפתחים, אחד העקרונות המנחים את יישום סעיפי האמנה השונים. על פי עקרון זה, לילדים יש יכולות מתפתחות ומותאמות לגיל שלהם, לקחת חלק בתהליכי שיח ערכי וקבלת החלטות בנושאים הנוגעים להם בהתאם למישלב החשיבה שלהם כפי שמצוין בסעיף 12 באמנה – "לילד זכות להביע את דעתו בחופשיות, והמדינות החברות מתחייבות לאפשר לו להשמיע את דעתו בכל עניין שנוגע לו בעצמו או באמצעות נציג שלו." בגיל הצעיר הילדים יכולים להביע את עצמם באופנים ייחודיים כמו ציור או שירה כפי שמצוין בסעיף 13 באמנה – "לילד זכות לחופש ביטוי, כלומר לבקש, לקבל ולמסור מידע ורעיונות בכתב, בדפוס, בעל פה, בצורת אמנות או בדרך אחרת שיבחר בה."

ההשתתפות והביטוי העצמי של ילדים בנושאים הנוגעים להם בתהליכים חינוכיים יכוונו אותם, כפי שהוצהר בסעיף 29 באמנה – "לפיתוח אישיות הילד, כישרונותיו ויכולתו הגופנית עד למיצויים המלא" (סעיף 1א'), "לפיתוח יחס כבוד להורי הילד, לזהותו התרבותית (...), לארץ מוצאו ולתרבויות שונות מתרבותו הוא" (מתוך סעיף 1ב'). "להכנת הילד לחיי אחריות בחברה חופשית ברוח הבנה, שלום, סובלנות, שוויון בין המינים וידידות" (מתוך סעיף 1ד').

בתוכנית 'שיריקוד' מוצע לגננות ולמורות בכיתות הצעירות מתווה ייחודי ללמידה ולשיח באמצעות שירים. המתווה מאפשר לערוך דיון עם הילדים בסוגיות ערכיות, חברתיות, משפחתיות ורגשיות, העוסקות במימוש זכויות בסביבות החיים שלהם בגן, בכיתה, בבית ובמפגש עם עמיתים בני גילם.

האמנה הבין לאומית לזכויות הילדים בחלוקה לנושאים מתוך אתר הפיקוח לנושא זכויות התלמיד/ה

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד.ה

אגף א' לחינוך קדם יסודי

התוכנית נכתבה על ידי:

טובה בן ארי, המפקחת ליישום חוק זכויות התלמיד.ה, המינהל הפדגוגי
רונית מאור, מדריכה ארצית, הפיקוח על זכויות התלמיד.ה, המינהל הפדגוגי
יוסי מיכל, מדריך ארצי, הפיקוח על זכויות התלמיד.ה, המינהל הפדגוגי
ד"ר לוי ברגיל, כוראוגרף ריקודי ילדים ומרצה בתחום התנועה במכללת וינגייט
יצירת הריקודים, כוראוגרפיה, הנחייה תנועתית והפקת וידאו

קראו והוסיפו בתחום החינוך לגיל הרך

אורנה פז, מנהלת אגף א' לחינוך קדם יסודי, המינהל הפדגוגי
ד"ר מירב תורג'מן, ממונה על היחידה להפעלה פדגוגית, האגף לחינוך קדם יסודי, המינהל הפדגוגי

קראו והוסיפו בתחום התנועות

דר' חנה ניצן, רכזת ההתמחות של החינוך הגופני במכללת וושינגטון ושותפה לבנית
תוכנית הלימודים החדשה בחינוך גופני בגיל הרך
דר' אלה שובל, מרצה בכירה בתחום החינוך הגופני לגיל הרך במכללת וינגייט ומכללת וושינגטון

ליווי אקדמי:

פרופ' אבי שגיא שוורץ, חבר וועד מנהל, יוניסף ישראל, מייסד המרכז לחקר התפתחות הילד באוניברסיטת חיפה
וחבר המועצה הלאומית לגיל הרך.

שירה, עיבודים והפקה מוזיקאלית: **שירי מאור**
עיצוב גרפי הפקה ועריכה: **רונית מאור**

עריכה לשונית: יעל לביא - בליוויים

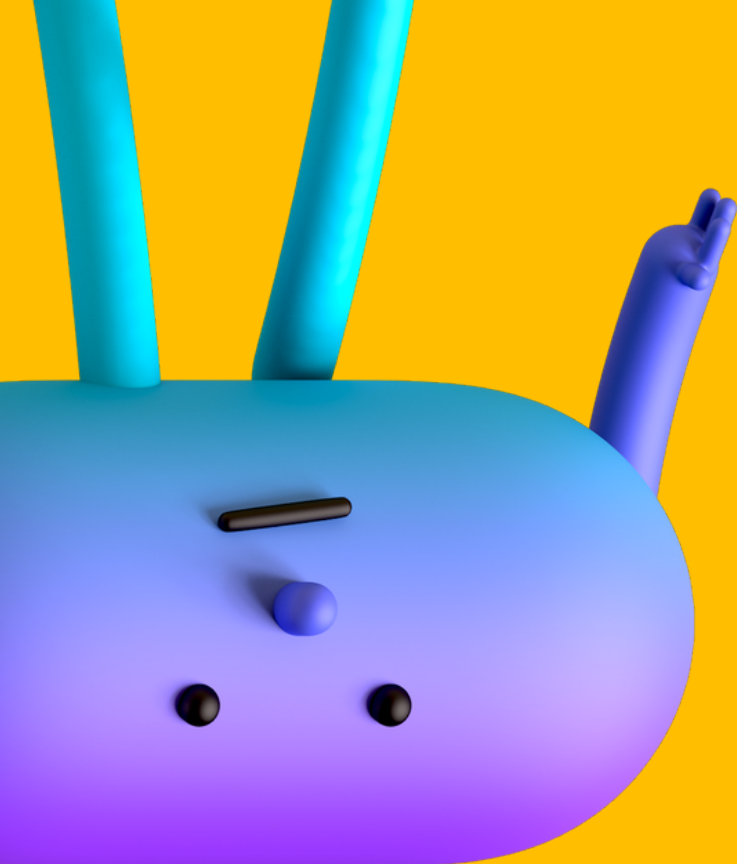
כל התכנים המוזיקאליים עברו אישור אקו"ם לנושא זכויות יוצרים

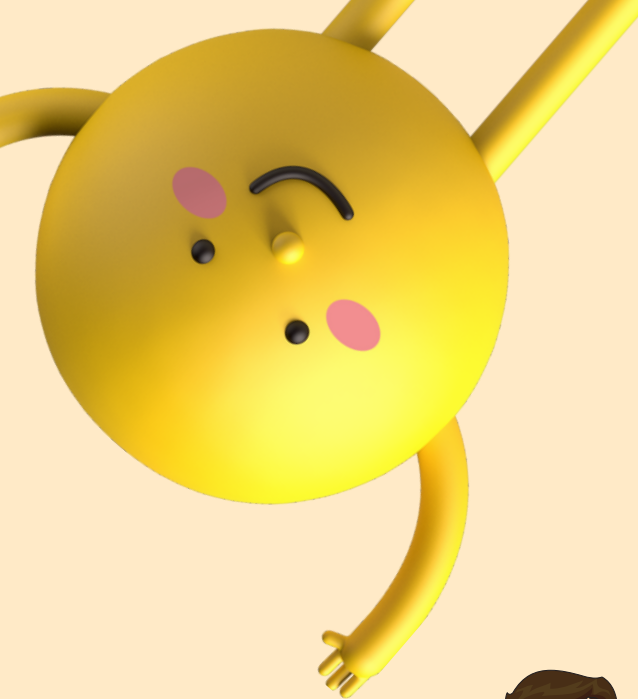

מה בתוכנית?

- הצעות לשיח עם ילדים סביב נושא זכויות ואחריות.
- הצעות לפעילויות נוספות.
- קישורים וברקוד לריקודים הבנויים מצילום של הריקוד והסבר הנוגע לתנועות.
- קישורים למילות השירים.
- ציטוטים מתוך 'האמנה לזכויות הילד'.
- סיכומים פדגוגים 'ערכים בתנועה'.
- קישורים וברקוד לדפי 'זכותי-אחריותי' להורדה ולהדפסה.
- קישור למשחק אינטראקטיבי בנושא 'זכותי – אחריותי'.

לִי וְלְכָל הַיְלָדִים כְּמוֹ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ גַּם זְכוּיוֹת וְיֵשׁ גַּם אַחֲרִיוֹת.

אַחֲרִיוֹתִי לֵהִיּוֹת חֵבֶר טוֹב
וְסוֹבְלָנִי לְאַחֲרִים.

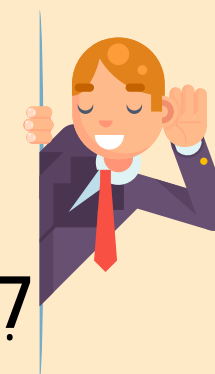

זְכוּתִי לֵהִיּוֹת מוֹגֵן וְאַהוּב.
זְכוּתִי לֵהִיּוֹת מְגֻנָּת וְאַהוּבָה.

אַחֲרִיוֹתִי לְלַמֵּד וּלְכַבֵּד אֶת
כָּלֵלִי הַהִתְנַהְגּוֹת שֶׁל גֵּן הַיְלָדִים.

זְכוּתִי שֶׁמְבַגְּרִים יִשְׁמְעוּ אֶת דְּעוֹתִי
וְיִקְחוּ אוֹתָן בְּחֶשְׁבּוֹן
לִפְנֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַחֲלָטָה בְּנוֹגֵעַ אֵלַי.

לִי וְלְכָל הַיְלָדִים כְּמוֹ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ גַּם אַחֲרִיּוֹת וְיֵשׁ גַּם זְכוִּיּוֹת .

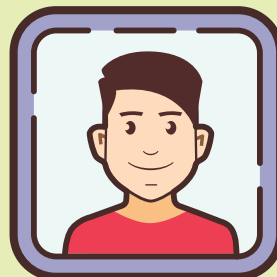

אַחֲרִיּוֹתֵי לְכַבֵּד אֶת הַזְכוִּיּוֹת
שֶׁל יְלָדִים וְשֶׁל מְבַגְרִים אֲחֵרִים.

זְכוֹתִי לְלַמֵּד בְּגֵן הַיְלָדִים.

זְכוֹתִי לְשָׁמֵר עַל הַשֵּׁם שֶׁנִּתְּנוּ לִי הוֹרִי,
עַל מְנַהֲגֵי מִשְׁפָּחָתִי, עַל הַתְּרַבּוֹת שֶׁלִּי
וְלִהְיוֹת גֵּאָה בְּלֹאם שְׁלִי.

אַחֲרִיּוֹתִי לְהַבִּיעַ אֶת דַּעְתִּי
מִבְּלִי לְפָגַע בְּאַחֲרִים.

אני תמיד נשאר אני / דתיה בן דור

זהותו של הילד מתחילה להתעצב בגיל צעיר. זהות זו כוללת את ההיבטים הרגשיים, החברתיים, הפיזיים, המשפחתיים והתרבותיים. השיר 'אני תמיד נשאר אני' מספר לנו על ילד בעל עולם רגשות, מחשבות והתנהגויות עשיר. הילד משתף אותנו ברגשות ובמחשבות שלו, ומבקש מאיתנו ומעצמו לשמור על הזהות הייחודית שלו – "אני תמיד נשאר אני".

תהליך בניית הזהות ויצירת המקום לעצמו בסביבות החיים שלו מזמנים לילד את מימוש זכויותיו. הילד מבקש "...תמיד נשאר אני". הוא מבקש שיכירו בזהות ובייחודיות שלו ובעולמו האישי, הרגשי והחברתי המורכב. הזכות של הילד להכרה ולמתן ביטוי לזהות שלו מתבטאת ברבים מסעיפי האמנה בנושאים כגון השם, השונות התרבותית הפיזית או המגדרית שלו, הצרכים הייחודיים של הילד, הביטוי העצמי וההשתתפות שלו.

הילד מבקש שיכירו בזהות הייחודית שלו, שתאפשר לו להתפתח, ללמוד וגם לטעות, להתנסות ולגבש את זהותו ואת מקומו בחברה. ההכרה בזהות מלווה במתן הזדמנויות שוות לילד ואי-אפליה שלו, כפי שמציין סעיף 2 באמנה. לשם מימוש זהותו נדרש הילד לחופש ביטוי. זכות זו מאפשרת לו לבטא את מחשבותיו (בדידות, פחד), תכונותיו (גבוה, נמוך), רגשותיו (שמחה, עצב) והצרכים שלו (רעב). על-פי סעיף 13, מכירה האמנה בצורך החשוב של הילד ובזכותו להתבטא בחופשיות ולמסור או לקבל מידע ורעיונות בכל אמצעי בכתובים, בעל-פה או באופן אומנותי.

אנו, המבוגרים בסביבות החיים של הילד, נדרשים לאפשר לו להתבטא, להתנסות, להתפתח בתוך סביבה שהיא מחזקת ותומכת, כדי שהילד ירגיש ש"אני תמיד נשאר אני..."

אני תמיד נשאר אני

זכותי ואחריותי - זהות וביטוי עצמי

זכותי לשמר על השם שנתנו לי הורן,
על מנהגי משפחתי, על התרבות שלי
ולהיות גאה בלאם שלי.

אחריותי לכבד מנהגים
ותרבויות של אחרים.

אחריותי לכבד את דתו
ואמונתו של כל אדם.

זכותי לשמור על דתי, לקיים את
מצוותיה ולהשתמש בשפה הנוחה לי
במסגרות המתאימות.

אחריותי לאפשר לילדים אחרים
לבטא את כשרונותיהם, יכולותיהם
ותחומי הענין שלהם.

זכותי להביע את דעותי, מחשבותי
ורצונותי בדרכים שונות:
בדבור, בכתיבה, בציור ובהצגה.

זכותי שינהגו כלפי בכבוד גם אם אני טועה.

אחריותי להקשיב לאחרים ולכבדם גם אם איני מסכים עם דעתם.

אני תמיד נשאר אני - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - זהות וביטוי עצמי

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

הערכה עצמית
הייחודיות שלי
מקומי בחברה

סוגי קפיצה ונחיתה
כיוונים במרחב
פסיבי ואקטיבי

1. מה מרגיש הילד שבשיר?
2. על מה חושב הילד?
3. הילד בשיר אומר "לפעמים אני עצוב ולפעמים שמח" - איך ניתן להסביר את רגשותיו השונים בכל פעם?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- מהי זהות? מרכיבי הזהות (משפחה, תרבות, רגשות, מחשבות, התנהגויות).
- מה משפיע על בניית הזהות שלנו כבני אדם? (משפחה, אנשים אחרים, אירועים סביבנו, ספרים וסרטים, חוויות חיים)
- השפעות החברה על בניית הזהות שלי - השפעת דעות, רעיונות והתנהגות של אחרים על עיצוב העצמי
- הזכויות שלי לאי אפליה, השתתפות, ביטוי עצמי והתפתחות לצד האחריות שלי ושל אלה הסובבים אותי.
- מה הילד צריך כדי לבנות את זהותו?

חינוך לתנועה

- גופי מיוחד והוא רק שלי.
- אין ילד או ילדה המתנועעים כמוני.
- בריקוד ובמשחק אני מתאימה את תנועתי לתנועה של אחרים.

קובץ כרטיסיות -
שפ"י

פעילות
מלווה

ערכים בתנועה

הערכה עצמית
הייחודיות שלי
מקומי בחברה

סוגי קפיצה ונחיתה
כיוונים במרחב
פסיבי ואקטיבי

הזכות לחינוך

הסקרנות הטבועה בילדים מלידה מניבה התנהגות חקרנית, שהיא דרך המחזקת את עצמה. התנהגות חקרנית היא פעילות שבאמצעותה חוקר הילד את סביבתו הפיזית והאנושית מכוח יצר הפעילות הטבעית שקיים בו. ככל שדרך זו גורמת לו סיפוק רב יותר, כן גוברת נכונותו להתנסות בניסיונות נוספים (ד"ר ורד ברנהולץ פנירי, דע-גן 12, 2019).

על-פי סעיף 29 באמנה, מסכימות המדינות החברות כי חינוך הילד יכוון:

לפיתוח אישיות הילד, כישרונותיו ויכולתו הגופנית עד למיצויים המלא; לפיתוח יחס של כבוד לזכויות האדם ולחירויות היסוד, ולעקרונות הגלומים במגילת האומות המאוחדות; לפיתוח יחס של כבוד להורי הילד, לזהותו התרבותית, ללשונו וכן לערכיה הלאומיים של הארץ שבה מתגורר הילד, לארץ מוצאו ולתרבויות השונות מתרבותו הוא; להכנת הילד לחיי אחריות בחברה חופשית ברוח של הבנה, של שלום, של סובלנות, של שוויון בין המינים ושל ידידות בין כל העמים, הקבוצות האתניות, הלאומיות והדתיות, והאנשים שהם מילידי המקום המקוריים. לפתח יחס של כבוד לסביבה הטבעית.

על-פי חוק חינוך חובה משנת 1949 ותיקוניו צוין:

"כל ילד/ה ונער/ה במדינת ישראל זכאים לחינוך בהתאם להוראות כל דין."

חובת ההורים לשלוח את ילדיהם לבית-הספר בגיל לימוד חובה.

שיר השאלות
הגדול

מה עושים העצים

זכותי ואחריותי - חינוך

אחריותי ללמד ולכבד את
כללי ההתנהגות של גן הילדים.

זכותי ללמד בגן הילדים.
זכותי לפתח את כשרונותי,
יכולותי ותחומי העניין שלי.

אחריותי לאפשר לכל הילדים
גם אם הם מגבלים, להנות מחיי החברה.

זכותי להיות שתף בפעילויות חברתיות

אחריותי לבחור את הפעילות המעדפת עלי
בשעות הפנאי במסגרת המתאימה.

זכותי שיהיה לי זמן לנוח, לשחק, לבלות,
לקרוא, ולהשתתף בפעילויות
תרבות ואמנות.

אחריותי לאפשר לאחרים להנות מהפעילות שאותה בחרו.

אחריותי לאפשר לילדים אחרים לבטא את
כשרונותיהם, יכולותיהם ותחומי העניין שלהם.

זכותי להביע את דעותי, מחשבותי
ורצונותי בדרכים שונות:
בדבור, בכתיבה, בציור ובהצגה.

מה עושים העצים ? הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - חינוך

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

סקרנות מבוקרת
צורות ביטוי שונות
למידה עצמית

מסוגלות תנועתית
כיוונים במרחב
שיווי משקל

הצעות לשיח עם הילדים סביב נושאים ערכיים

1. איך לומדים דברים חדשים?
2. למה חשוב לשאול שאלות?
3. את מי אנחנו יכולים לשאול שאלות?
4. האם אפשר לעשות טעויות כשלומדים?
5. אם אני שואל/ת מישהו מבוגר שאלה אבל אינני מבין/נה את התשובה שלו, מה עלי לעשות?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- בתהליך הלמידה לא לכל שאלה שהתלמידים ישאלו אותנו יש לנו תשובה, וחשוב שנלמד אותם לחפש תשובות במקורות מידע נוספים.
- לא כל הילדים לומדים באותו אופן – באותם אמצעים, באותו קצב, באותה מידה של התעניינות. חשוב לפתח סובלנות כלפי אופני הלמידה השונים של ילדים גם בקרב הילדים עצמם.
- חינוך אינו רק למידה של תכנים אלא גם של ערכים, קודים חברתיים ואפיונים תרבותיים, ונודעת משמעות ליצירת ממשקי ידע בין התחומים והנושאים השונים.

חינוך לתנועה

- אני נושא/ת באחריות ללמוד את הריקוד מתחילתו ועד סופו - חינוך להתמדה.
- כדאי לרקוד ולתרגל גם בבית וגם עם חברים.

ערכים בתנועה

סקרנות מבוקרת
צורות ביטוי שונות
למידה עצמית

מסוגלות תנועתית
כיוונים במרחב
שיווי משקל

פעילות
בנושא
קיימות

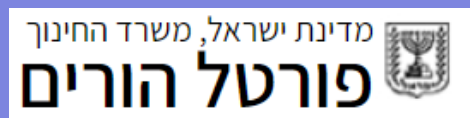

סקופ
מו"פ
סקרנות

משפחה ענקית / סמדר שיר

זכויות הילדים במשפחה

זכויות הילד
ומשמעותן

חיזוק קשרים
בין הורה לילד

"זכותו הראשונה והבלתי ניתנת לערעור של הילד היא להביע את מחשבותיו ולקחת חלק פעיל בשיקולינו ובפסיקותינו על אודותיו. כאשר נגדל לכדי כבוד ואמון, כאשר הילד עצמו ייתן אמון ויאמר מהי זכותו – תהיינה פחות חידות ושגיאות" (יאנוש קורצ'אק).

האמנה לזכויות הילד מתייחסת לזכות הילדים לחיי משפחה כצורך משמעותי הנדרש להתפתחות התקינה שלהם. הזכות למשפחה באה לידי ביטוי בסעיפים שונים באמנה, למשל בסעיף 8 לפיו "למדינות החברות האחריות לשמור על הזהות שניתנה לילד, כולל אזרחות הילד והקשר עם משפחתו." האמנה מכירה בתא המשפחתי, בשייכות למשפחה ובהתפתחות במסגרת משפחתית כתנאים נדרשים לפיתוח זהות, לעיצוב תפיסות עולם ועמדות חברתיות, למתן תחושת ביטחון מפני סכנות אפשריות, וללמידה תרבותית, חברתית ובין-אישית בשלבי הגדילה הראשונים ולאחר מכן.

כיום, מקבל מושג המשפחה פנים חדשות ומגוונות, וילדים כמו גם מבוגרים נדרשים להכיר בשוני במבנים המשפחתיים. שיח על אודות חשיבות המשפחה, מערכות היחסים במשפחה ומבנים שונים של משפחה הוא חשוב לפיתוח עמדות של סובלנות, פתיחות וקבלת האחר ועיצוב הזהות בעולם דינמי ומשתנה.

"ואהבת לרעך כמוך"

משפחה ענקית

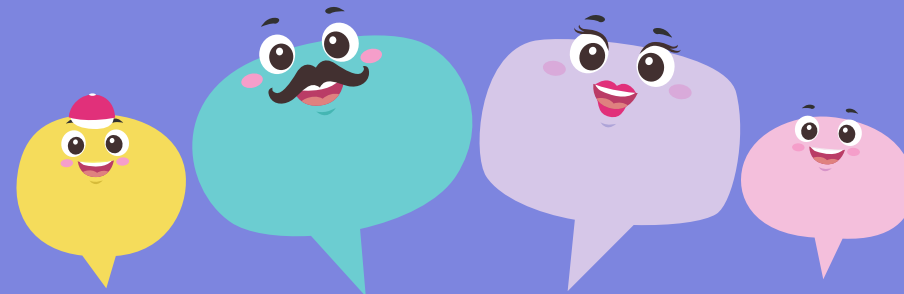
זכותי ואחריותי - ילדים במשפחה

אַחֲרִיּוּתִי לְגִלוֹת אֲכַפְתִּיּוֹת כָּל־פִּי הַזּוֹלָת.

זְכוּתִי לְהִיּוֹת מוֹגֵן וְאוֹהֵב.
זְכוּתִי לְהִיּוֹת מְגֻנָּת וְאוֹהֵבָה.

אַחֲרִיּוּתִי לְהַבִּיעַ אֶת דַּעְתִּי מִבְּלִי לַפְגַּע בְּאַחֵרִים.
אַחֲרִיּוּתִי לְהִקְשִׁיב לְאַחֵרִים וּלְכַבֵּדָם
גַּם אִם אֵינִי מִסְכִּים עִם דַּעְתָּם

זְכוּתִי שְׂמִינְגָרִים יִשְׁמְעוּ אֶת דַּעְוָתִי
וְיִקְחוּ אוֹתָן בְּחֶשְׁבּוֹן
לִפְנֵי שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַחֲלָטָה בְּנוֹגַע אֵלַי.

אַחֲרִיּוּתִי לְכַבֵּד מִנְהָגִים
וְתַרְבוּיֹת שֶׁל אֲחֵרִים.

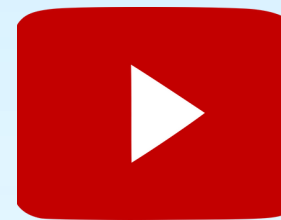
זְכוּתִי לְשִׁמּוֹר עַל דְּתִי, לְקַיֵּם אֶת
מִצְוֹתֶיהָ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשְּׁפָה
הַנּוֹחָה לִּי בַּמִּסְגָּרוֹת הַמִּתְאיִמוֹת.

משפחה ענקית - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - ילדים במשפחה

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

משפחתיות
מקומי במשפחה
כבוד הדדי במשפחה

תנועה הרמונית במעגל
התמצאות דינאמית במרחב
ויסות כוח

הצעות לשיח עם הילדים סביב נושאים ערכיים

ערכים בתנועה

משפחתיות
מקומי במשפחה
כבוד הדדי במשפחה

תנועה הרמונית במעגל
התמצאות דינאמית במרחב
ויסות כוח

- משפחה בשבילי היא...
- מה לדעתכם הכי חשוב במשפחה?
- אילו פעולות הכי חשוב לכם לעשות יחד עם המשפחה?
- מה אתם אוהבים לעשות עם בני ובנות המשפחה שלכם?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- מה הם התנאים הנדרשים במסגרת המשפחתית לצורך התפתחות תקינה של הילדים?
- לכל משפחה מאפיינים תרבותיים ובין אישיים ייחודיים המשפיעים על התפתחות הילד. ישנה חשיבות בהבנת מאפיינים אלו בשיח עם הילדים.

חינוך לתנועה

- למדו את ההורים ריקוד שלמדתם.
- בקשו את ההורים ללמד אתכם ריקוד או משחק חדש.
- הציגו בגן מה שלמדתם מההורים.

תוכנית שיר של יום
משרד החינוך בנושא משפחה

מילות
השיר

שיר התפריט / דתיה בן דור

האנשים הגדיר את מיגור הרעב בעולם כיעד מספר אחת מבין שבעה-עשר היעדים שלו. מזון וביטחון תזונתי הם מרכזיים בהתפתחות התקינה של ילדים צעירים. אמנת זכויות הילד מכירה גם היא בחשיבות המזון כצורך בסיסי, ולפי סעיף 24 באמנה, על המדינות החברות "להיאבק במחלות ובתת-תזונה, לרבות במסגרת טיפול רפואי ראשוני, בין היתר, באמצעות יישום טכנולוגיה זמינה והספקת מזון מתאים ומזין ומי שתייה נקיים". ילדים הם חסרי ישע, במיוחד בגילים הצעירים. הם אינם יכולים לדאוג לתזונה המאוזנת הנדרשת עבורם לשם התפתחות תקינה באופן עצמאי. על המבוגרים מוטלת החובה ליצור מסגרת תזונתית מקיימת, מאוזנת ומותאמת לצרכים הייחודיים של הילד.

לצד אתגרי ההתמודדות עם רעב, תת-תזונה והיעדר ביטחון תזונתי בקרב ילדים במדינות, בתרבויות ובקהילות מסוימות, מתמודדים ילדים רבים, בעיקר בעולם המערבי, עם צריכת-יתר של מזון ושל מזון מעובד ולא בריא, ועם בעיות בריאות הנובעות מהשמנה ומהשפעות של חומרים מזיקים במזון. בשיח עם התלמידים יש להיות רגישים למכלול האתגרים הנוגעים לצריכת-יתר של מזון לא בריא או להיעדר מזון.

שיר התפריט

זכותי ואחריותי - תזונה בריאה

אַחֲרִיּוּתִי לְשַׁמֵּר עַל בְּרִיאוּתִי
וּלְבַחֵר מִזֶּזֶן מְגֻן לְטַעְמִי

זְכוּתִי לֶאֱכֹל מִזֶּזֶן מְגֻן
וּלְשִׁתּוֹת מַיִם

אַחֲרִיּוּתִי לְשִׁטֵּף יְדַיִם
לִפְנֵי אֲרוּחָה

זְכוּתִי לְקַבֵּל וּלְלַמֵּד אֶת
הַמִּידָע בְּנוֹשָׂא תִזְוָנָה נְכוֹנָה

שיר התפריט - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - תזונה בריאה

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

תכנון תזונתי
גיוון באוכל
בחירות בריאות

רמות גובה
צעדות ניעה
חזרתיות

הצעות לשיח עם הילדים סביב נושאים ערכיים

- למה חשוב לאכול?
- אילו סוגי אוכל אתם אוהבים לאכול?
- האם יש סוג של אוכל שאתם לא אוהבים? (ניתן להתייחס כאן לחשיבותו של אוכל מגוון לבריאות ולהתפתחות שלנו).
- מתי במהלך היום אתם אוכלים ארוחה? מתי אתם אוכלים חטיפים?
- האם אתם שותפים להחלטה הנוגעת למאכלים שאתם אוכלים יחד עם המשפחה?

ערכים בתנועה

תכנון תזונתי
גיוון באוכל
בחירות בריאות

רמות גובה
צעדות ניעה
חזרתיות

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- אכילת-יתר והשפעותיה על הבריאות.
- החשיבות של אכילת מזון מגוון לרבות פירות וירקות.
- חשיבות השתייה המרובה.
- מהם הרגלי האכילה במשפחות השונות?
- יש לגלות רגישות למצבים שבהם הילד חווה בבית חוסר ביטחון תזונתי מכל סיבה שהיא, והוא מתקשה או מתבייש לקחת חלק בדיון על מנת להימנע מחשיפת מצבו.

חינוך לתנועה

- אוכל מעניק אנרגיה לתנועה. התנועה חשובה לנוחה שלנו ביחס לגוף שלנו.
- חשוב לנוע לפחות 90 דקות ביום. רצוי לנהל מעקב ולשתף את ההורים והצוות החינוכי.

המלצות תזונה
משרד החינוך

מילות
השיר

מילים ולחן: עוזי חיטמן

כאן ביתי

הסופרת אמילי דיקנסון אמרה "במקום שבו אתה נמצא – שם הוא הבית". אמירה זו מציפה סוגיות מעניינות בנוגע למהותו ולמשמעותו של הבית עבור האדם בכלל ועבור ילדים צעירים בפרט. הבית מספק עבור כולנו מחסה מפני פגעי מזג האוויר, משמש מקום מבטחים לבני המשפחה כנגד סכנות ואיומים, והוא גם בעל תפקיד רגשי חשוב בהתפתחותו של האדם. עבור הילדים, הבית הוא המסגרת החברתית הראשונה שאותה הם חווים. הבית מסמל עבור הילד משפחה, מערכות יחסים, תרבות, קשת של רגשות, מקור לזיכרונות ומודל לחיקוי בהתבגרותו. עם זאת, יש ילדים החווים את הבית כמקום שלילי ולא בטוח, שנצרב בתודעה שלהם כמרחב שבו חוו קושי, צער, פגיעה וחוסר מוגנות. עבור ילדים אחרים הבית הוא מקום ארעי שממנו הוא נעקר עקב מלחמה או הגירה, ויש ילדים שעבורם בית הוא מרחב חיים המשתנה מעת לעת בהתאם לנסיבות המשפחתיות או האישיות. "מבחינה קוגניטיבית ורגשית הבית הוא מקום גיאוגרפי שנרשם בתודעתו של אדם למשך כל ימי חייו" (ליה דייגי, מכללת קיי).

אמנת זכויות הילד מכירה בבית הפיזי והמהותי כצורך חשוב של ילדים המסייע להם להתפתח באופן תקין. סעיף 27 באמנה מתייחס באופן מפורש לדיור כחלק מהזכויות המגיעות לילד – "המדינות החברות מכירות בזכותו של כל ילד לרמת החיים ההולמת את התפתחותו הגופנית, הנפשית, הרוחנית, המוסרית והחברתית. המדינות החברות, בהתאם לתנאיהן הלאומיים ואמצעיהן, ינקטו צעדים נאותים לסייע להורים ולאחרים האחראים לילד לממש זכות זו, ויספקו במקרה הצורך עזרה חומרית ותוכניות סיוע, במיוחד באשר לתזונה, לביגוד ולדיור (מתוך סעיף 27).

כאן ביתי

זכותי ואחריותי - בית

אחריותי לכבד את הפרטיות
של האחרים ולא לפגוע בהם

זכותי להיות מוגן ואהוב.
זכותי להיות מגונת ואהובה.

אחריותי להביע את דעתי מבלי לפגוע באחרים
אחריותי להקשיב לאחרים ולכבדם
גם אם איני מסכים עם דעתם

זכותי שמבגרים ישמעו את דעותי
ויקחו אותן בחשבון
לפני שהם מקבלים החלטה בנוגע אלי.

אחריותי לכבד מנהגים
ותרבויות של אחרים.

זכותי לשמור על דתי, לקיים את
מצוותיה ולהשתמש בשפה
הנוחה לי במסגרות המתיאמות.

כאן ביתי - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - בית

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

תחושת שייכות
תחושת מוגנות
מקום נוח לביטוי עצמי

מרחב אישי ומרחב כללי
תנועה בטוחה במרחב
קפיצה ונחיתה

הצעות לשיח עם הילדים סביב נושאים ערכיים

1. מה זה בית?

2. מה אתם הכי אוהבים בבית?

3. אם הייתם יכולים לשנות משהו בבית שלכם – מה הייתם משנים?

4. האם עברתם דירה עם המשפחה? אם כן, אתם זוכרים מה הרגשתם בעקבות המעבר?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- מה מקנה לנו תחושה של בית – המבנה, האנשים, התחושות שהמשפחה מקנה, הריהוט, העובדה שיש לי חדר פרטי, וכך הלאה.
- תחושה של ביטחון
- יש להיות רגישים למצבים שבהם הבית דווקא לא מספק מוגנות וביטחון אלא הילד חווה בו אלימות, צעקות ורגשות צער ופחד.

חינוך לתנועה

- גם בבית יש לנוע בזהירות ובצורה בטוחה.
- תנועה בבית ובחוץ, האם ניתן לעשות כל מה שעושים בבית גם בחוץ ולהפך?
- יצירת מסלולי תנועה אתגריים בבית, בגן/כיתה ובחוץ בהשגחת מבוגרים.

ערכים בתנועה

תחושת שייכות

תחושת מוגנות

מקום נוח לביטוי עצמי

מרחב אישי ומרחב כללי

תנועה בטוחה במרחב

קפיצה ונחיתה

פעילות
בנושא בית

קובץ פעילויות
בנושא בתים

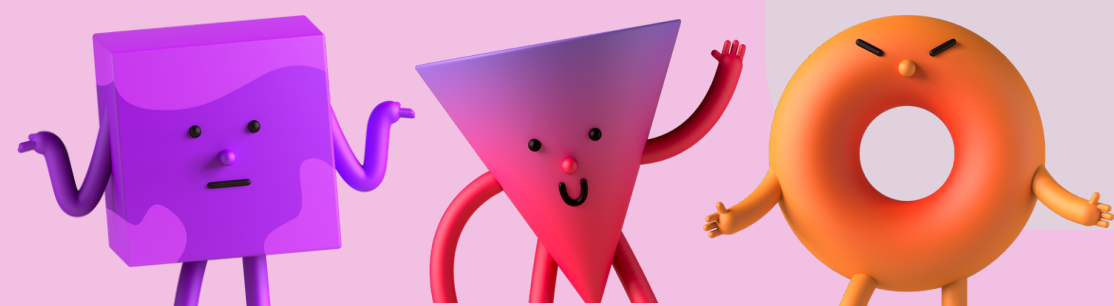

מילות
השיר

שווים מילים ולחן: עילי בוטנר

עקרון השוויון הוא אחד העקרונות המנחים שעליהם מושתתת האמנה לזכויות הילד. עקרון זה מנוסח בסעיף 2 לאמנה לפיו – "המדינות החברות יכבדו ויבטיחו את הזכויות המפורטות באמנה זו לכל ילד שבתחום שיפוטן, ללא אפליה משום סוג שהוא, ללא קשר לגזע, לצבע, למין, לשפה, לדת, להשקפה פוליטית או אחרת, למוצא לאומי, אתני, או חברתי, לרכוש, לנכות, ללידה או למעמד אחר, בין אם של הילד ובין אם של הוריו או של אפוטרופסו החוקי". עקרון השוויון בא לידי ביטוי בכל סעיפי האמנה, ומנחה את יישומם תוך מניעת כל אפליה בין ילדים. כל הילדים יכולים להשתתף בתהליכי קבלת החלטות הנוגעות לעניינם, כל הילדים זכאים לחינוך איכותי ומיטבי, כל הילדים זכאים לתנאי חיים שיאפשרו להם מימוש עצמי והתפתחות מיטבית, כל הילדים זכאים להגנה מפני כל סוג של ניצול. האמנה מתריעה מפני כל יחס מפלה כלפי ילדים המשתייכים לקבוצות תרבותיות או חברתיות שונות.

מדינת ישראל הכירה בעקרון השוויון בחוק זכויות התלמיד משנת 2000 – "רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעמם, לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של ארץ מוצא, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, מטעמים של נטייה מינית או זהות מגדרית, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו" (מתוך סעיף 5 א' בחוק זכויות התלמיד).
אנשי ונשות חינוך אמונים על מימוש עיקרון זה במוסדות החינוך באמצעות מתן ביטוי למרקם הזהויות והתרבויות העשיר של המשפחות והקהילות מהן התלמידים מגיעים.

שווים

זכותי ואחריותי - שיוויון הזדמנויות

זכותי להיות מוגן ואהוב.
זכותי להיות מגונת ואהובה.

אחריותי לאפשר לכל הילדים
גם אם הם מגבלים, להנות מחיי החברה.

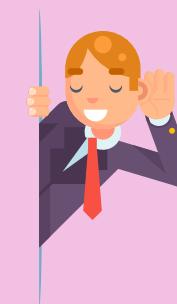

זכותי לקבל תמיכה שתאפשר לי
להשתלב בחיי החברה, ונגישות –
אם יש לי מגבלות.

אחריותי להיות חבר טוב וסובלני לאחרים.

זכותי שמבגרים ישמעו את דעותי
ויקחו אותן בחשבון לפני שהם
מקבלים החלטה בנוגע אלי.

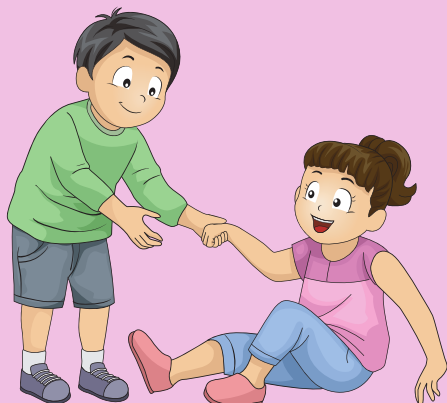

אחריותי לבקש עזרה לכשאזדקק.

אחריותי לגלות אכפתיות כלפי הזולת.

זכותי שלא יכאיבו לי, שלא יעליבו אותי
ושלא ישפילו אותי.

שווים - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - שיווין הדדמנויות

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

תחושת שיווין
תחושת מוגנות
מקום נוח לביטוי עצמי

אופי ומשמעות התנועה
ויסות תנועה
קואורדינציה גסה ועדינה

ערכים בתנועה

תחושת שיוויון

תחושת מוגנות

מקום נוח לביטוי עצמי

אופי ומשמעות התנועה

ויסות תנועה

קואורדינציה גסה ועדינה

• במה אנחנו דומים אחד לשני?

• במה אנחנו שונים זה מזה?

• מה קורה כשאני פוגש מישהו שונה ממני? על מה אני חושב?

איך אני מתנהג כלפיו?

• מה האחריות שלי כשאני פוגש מישהו שהוא שונה ממני?

• איך אפשר להכיר חבר חדש?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

• חשוב לברר את הדעות הקדומות והסטריאוטיפים ולפוגג אותם.

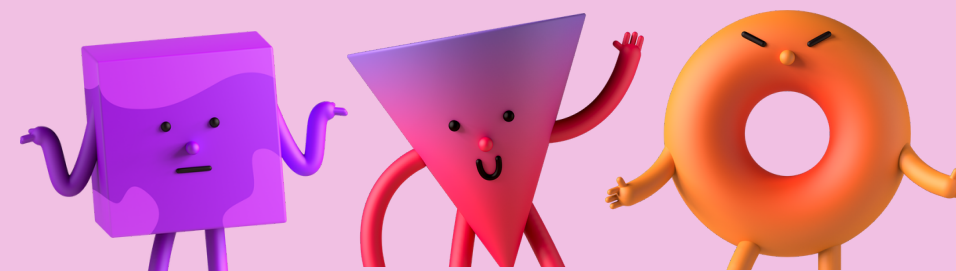
• חשוב להדגיש, שאיננו חייבים לאהוב כל אחד אבל עלינו לכבד כל אחד.

חינוך לתנועה

• חשוב לשנות ולגוון את התפקידים במשחק, להחליף, לתת ולקבל הזדמנות בכל תפקיד.

(שוער, בועט, קולע, מוסר....)

• שיוויון הזדמנויות לבנים ולבנות להתנסות במשחקי תנועה וספורט שונים ומגוונים.

מילות

השיר

אני נקי / דתיה בן דור

הביטוי הנפוץ 'העיקר הבריאות' מבטא תפיסה רווחת, שלפיה הבריאות הגופנית והנפשית שלנו
הן בעלות חשיבות מרכזית בחיינו. האמנה לזכויות הילד מכירה בצורך חשוב זה. סעיפים 24 ו-25
מתייחסים בהרחבה לזכות הילדים לבריאות, לדוגמה "להבטיח כי כל מגזרי החברה, במיוחד
הורים וילדים, זוכים למידע, לחינוך ולסיוע ביישום מידע בסיסי על בריאות הילד והזנתו, היתרונות
שבהנקה, בהיגיינה וסניטציה סביבתית ובמניעת תאונות" (מתוך סעיף 24).

אני נקי

זכותי ואחריותי - בריאות

אחריותי לעזור לילדים חולים ככל שביכולתי.

אחריותי לשמור על בריאותי
ולמסור מידע רפואי לגורם המתאים.

אחריותי לסיע לילדים לקבל מידע על זכויותיהם
ולספר למבגר אם אני יודע על ילדים או על מבגרים
שפגעו בהם.

זכותי לשמור על פרטיותי, על גופי,
שלא יגעו בו ובחפצי בלי הסכמתי ושלא
יגלו לאחרים מידע על אודותי
ללא סבה מצדקת.

זכותי לקבל טפול רפואי.
זכותי לקבל חסונים
ולעבר בדיקות כמו ראייה ושמיעה

זכותי לדעת מהן זכויותי ובמי נתן
להעזר אם פוגעים בהן.

אני נקי - הסבר וריקוד

זכותי ואחריותי - בריאות

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

אחריות אישית
אחריות סביבתית
אסטיקה

סימטריה
תנועת ביטוי מילולי
צורות התקדמות שונות

- מה זה נקי?
- למה חשוב לשמור על ניקיון הגוף?
- מה אני צריך לעשות כדי לשמור על ניקיון בבית, בגן, בבית ספר או ברחוב?
- מי אחראי שנהיה נקיים?

ערכים בתנועה

אחריות אישית
אחריות סביבתית
אסטיקה

סימטריה
תנועת ביטוי מילולי
צורות התקדמות שונות

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- ניקיון היא פעולה נדרשת לשמירה על בריאותנו ובריאות הסובבים אותנו – עולה כאן סוגיה של אחריות אישית לעצמנו ואחריות חברתית כלפי מי שאנו חיים ונמצאים איתו.
- ישנם מצבים בה ילדים מתקשים לשמור על ניקיון (תנאי מחייה ירודים, מחסור ועוני). במידה והנושא עולה יש להתייחס אליו ברגישות הנדרשת.
- חשוב שהילדים יהיו שותפים לניקיון החדר, הבית והניקיון האישי, ושהמבוגרים ייתנו להם דוגמה אישית.

חינוך לתנועה

- לפני הפעילות חשוב לטאטא את המרחב (בטיחות בתנועה). אפשר בקצב מהיר או איטי.
- אחרי פעילות גופנית חשוב להתרחץ ולהתרענן.
- מומלץ לתרגל תנועות רחצה מיטבית (איך שוטפים ידיים ופנים היטב וכד').

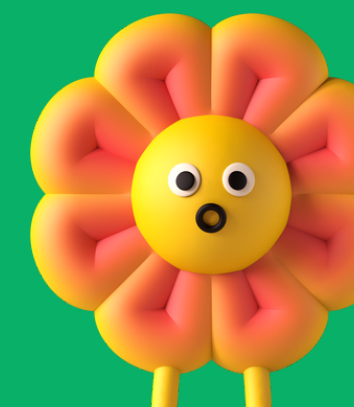

מילות
השיר

החופש הגדול /נעמי שמר

פרק הזמן המוקצה לפנאי הוא צורך חשוב עבור התפתחות מיטבית של ילדים ובני נוער. הוא מעניק להם את החירות לבחור פעילויות תרבות, משחק וחברה שמעניינות אותם ותורמות לפיתוח מיומנויות בין-אישיות והיבטים בזהות. על-פי סעיף 31 של האמנה לזכויות הילד "המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד למנוחה, לשעות פנאי, לעיסוק בפעילויות משחק ונופש המתאימות לגילו, ולהשתתפות כאוות נפשו בחיי התרבות והאומנות."

החופש הגדול

זכותי ואחריותי – פנאי ומנוחה

אחריותי לבחור את הפעילות המעדפת עלי
בשעות הפנאי במסגרת המתאימה.

זכותי שיהיה לי זמן לנוח,
לשחק, לבלות, לקרוא,
ולהשתתף בפעילויות תרבות ואמנות.

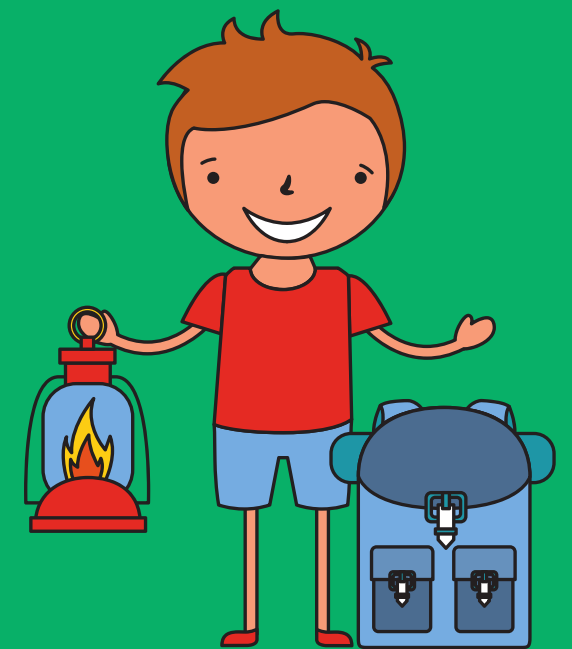

אחריותי לאפשר לאחרים להנות
מהפעילות שאותה בחרו.

זכותי להיות שותף
בפעילויות חברתיות

זכותי להיות מוגן ואהוב.
זכותי להיות מגנת ואהובה.

החופש הגדול - ריקוד והסבר

זכותי ואחריותי - פנאי ומנוחה

שירה:
שירי מאור

יוצר הריקוד:
ד"ר לוי ברגיל

ערכים בתנועה

רווחה נפשית
חופש וחופשה
בחירה חופשית

תנועה חופשית ותנועה מובנית
סוגי צעדים
תאום קצב לתנועה

הצעות לשיח עם הילדים סביב נושאים ערכיים

1. מה אתם אוהבים לעשות בזמן החופש ?
(ניתן להתייחס לפעילויות כמו טיולים, משחקים, בילוי בפארק סרט ועוד)
2. האם אתם מחליטים מה לעשות בחופש? אם לא – האם אתם שותפים בהחלטה של ההורים מה לעשות בחופש?
3. האם אתם מרגישים שמשעמם לכם לפעמים בזמן החופשי? מתי?
מה הסיבות לכך שמשעמם לכם?

נושאים נוספים להרחבת התפיסה והתובנות של הצוותים החינוכיים

- ישנם ילדים החשים בדידות בתקופת החופש. חשוב לברר במידת הרגישות מה מצבם ואת הגורמים לו.
- כמו בכל מצב חיים גם בזמן החופש ומימוש הפנאי ישנם הבדלים הנובעים ממצב כלכלי של משפחה, מגדר וממגבלות המקשות על פעילות.

במידת הניתן אפשר להתייחס לסוגיה זו על מנת להאיר את עיני הילדים שלא כולם יכולים לממש את הזמן המוקדש לפנאי באופן שווה ומשמעותי.

- הזכות להשתתפות של ילדים בהחלטות הנוגעות לפנאי – יש נטייה, במיוחד באינטראקציה עם ילדים צעירים, לקבל החלטות עבורם הנוגעות למימוש זמן הפנאי שלהם.
- ניתן לברר עם הילדים מהם הצרכים שלהם בזמן הפנוי וכיצד הם יכולים להשתתף בהחלטות בנושא זה.

חינוך לתנועה

- ניתן לנוע בחופשיות במרחב עם או בלי חפצים.
- מה אפשר לעשות בתנועה עם חפצים?
- יש ללמד את 'חוקי המשחק' והתנועה ולשמור עליהם למען בטיחות המשתתפים.

ערכים בתנועה

רווחה נפשית
חופש וחופשה
בחירה חופשית

תנועה חופשית ותנועה מובנית
סוגי צעדים
תאום קצב לתנועה

”העיקרון הראשון לכל עשייה הוא פנאי” (אריסטו)

קישורים נוספים להעשרה והעמקה

הזכות לחינוך

ראו גם יעדי האו"ם
חינוך איכותי

מה עושים
העצים

ביטוי וזהות עצמית

מתוך סידרת התוכניות
כן מדברים בארוחת ערב
שיחה עם המפקחת
טובה בן ארי

איך מגשימים חלומות

אני נישאר
אני

אני ומשפחתי

שיר של יום

יום המשפחה בגן
משרד החינוך

משפחה
ענקית

תזונה בריאה

ראו גם יעדי האו"ם
אפס רעב

שיר
התפריט

בריאות והגיינה

ראו גם יעדי האו"ם
מים נקיים ובריאות

תוכנית בריאות ותזונה
משרד החינוך

אני נקי

ראו גם יעדי האו"ם
מיגור העוני

בית

כאן ביתי

חופש ופנאי

תכנון חופשה משפחתית

ראו גם - יעדי האו"ם
בריאות ורווחה

החופש
הגדול

שיוויון הזדמנויות

ראו גם יעדי האו"ם
צמצום אי שיוויון

חיים עם הפרעת קשב